

# การจัดการอาชีวศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเยอรมนี: การศึกษาเปรียบเทียบ Vocational Education Administration Between Thailand and Germany: A Comparative Study

ธงชัย สมบูรณ์\* อรนุช ลิมตศิริ และสีบพงษ์ ปราบใหญ่

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Thongchai Somboon\*, Oranuch Limtasiri and Suebpong Prabyai

Faculty of Education Ramkhamhaeng University

Received: November 17, 2021

Revised: March 3, 2022

Accepted: March 10, 2022

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการอาชีวศึกษาของประเทศไทยกับประเทศเยอรมนี ในด้านนโยบายและจุดมุ่งหมาย ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนและ ด้านสภาพการณ์ปัจจุบันโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษาของทั้ง 2 ประเทศ จำนวน 20 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ด้านนโยบายและจุดมุ่งหมาย ทั้งสองประเทศ มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ทักษะและความสามารถเชิงวิชาชีพและการประกอบอาชีพ การผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และความต้องการของการตลาดแรงงาน ในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ด้านการบริหารและการจัดการ รัฐบาลกลางของทั้งสองประเทศจะเป็นผู้กำหนดนโยบายหลัก แต่ทั้งนี้ ประเทศไทยมีการบริหารจัดการด้านอาชีวศึกษาแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งประเทศเยอรมนีมีการบริหารจัดการด้านอาชีวศึกษาแบบกระจายอำนาจไปยังมลรัฐต่าง ๆ ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ทั้งสองประเทศมีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบระบบทวิภาคีที่เรียกว่า Dual System มีการเรียนทั้งเนื้อหาทางด้านทฤษฎีและมีการฝึกงานในสถานประกอบการซึ่งเรียกว่า Apprenticeship ส่วนด้านสภาพการณ์ปัจจุบันทั้งสองประเทศ มีการกระจายหน่วยงานรับผิดชอบมากขึ้นเน้น การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะทางด้านสังคม

**คำสำคัญ:** การจัดการอาชีวศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบ การวิจัยเชิงคุณภาพ ระบบทวิภาคี

## Abstract

This research aimed to explore a comparison of vocational education administration between Thailand and Germany. The comparison was researched in the four aspects of policy and objectives, administration and management, curriculum and instruction and current situation. Qualitative research of 20 vocational education documents in the two countries was analyzed as the basis of the data description. Research results showed as the follows; in the aspect of policy and objectives, both countries mainly focused on the development of professional knowledge, skills, career competency and further profession to be relevant to the National Economic and Social Development Plan and the labor market needs. Regarding the aspect of administration and management, the governments of the two countries set the major policy. However, centralization was motoring in Thailand while decentralization was applied in Germany. For the aspect of curriculum and instruction, dual system and apprenticeship were adopted in these two countries. Regarding the aspect of the current situation, both counties utilized more autonomy of administration and management and student-centered learning together with life and social skills were also emphasized.

**Keywords:** Vocational Education Administration, Comparative Study, Qualitative Research, Dual System

## บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากำลังคนในรัฐชาติ การจัดการศึกษาที่ດึ้นนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองการปกครองของประเทศเป็นหลักจึงจะเป็นการจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาความต้องการกำลังคนที่มีคุณภาพในด้านอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน (Formal Schooling) ระบบนอกโรงเรียน (Informal Schooling) และตามอัถวิสัย (Non-Formal Schooling) จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทมาผลิตกำลังคนที่มีทักษะและเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานมากขึ้น กล่าวตามความเป็นจริงแล้ว การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้และทักษะที่ได้รับ การบ่มเพาะไปประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีและสามารถส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ในอนาคต ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้น

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่ดี จำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องประสมประสานกันเป็นอย่างดีระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรม ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกปฏิบัติงานจริงตามทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้อมาจากสถาบัน

การศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น การจัดการอาชีวศึกษาที่จัดทำกันในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และอีกหลาย ๆ ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะมีการวางแผนนโยบายและวางแผนงานการให้การศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาทั้งสิ้น โดยเฉพาะประเทศเยอรมนีจะมีการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่ใช้ระบบ Dual System คือ ผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัติในโรงงานอุตสาหกรรมควบคู่กันไปกับการเรียนด้วยนอกรูปแบบการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาที่หลาย ๆ ประเทศได้นำรูปของของประเทศเยอรมนีมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการศึกษา ประเทศไทยเองก็ได้มีการศึกษารูปแบบทางด้านนี้ด้วย ยิ่งไปกว่านั้นรัฐบาลของประเทศเยอรมนียังได้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลไทยในความร่วมมือกันทางด้านการอาชีวศึกษา เช่น การให้ทุนแก่บุคลากรทางด้านการศึกษาเพื่อศึกษาดูงาน การให้ทุนเพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงรวมทั้งส่งผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของไทยด้วย ฉะนั้นวิจัยเรื่องการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทยกับการจัดการอาชีวศึกษาประเทศเยอรมนีนี้นั้นจึงมีประโยชน์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาต่อไปในอนาคต

## วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการอาชีวศึกษาของประเทศไทยกับประเทศเยอรมนีในด้านนโยบายและจุดมุ่งหมาย ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดเรียนการสอนและด้านสภาพการณ์ปัจจุบัน

## แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

แนวคิดการอาชีวศึกษาของประเทศไทยเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแต่ไม่มีระบบแบบแผนที่ชัดเจน เมื่อมีการจัดการศึกษาที่มีลักษณะเป็นแบบแผน (Formal Education) การอาชีวศึกษาของชาติถูกบรรจุไว้ในโครงการศึกษา พ.ศ. 2441 ในลักษณะเป็นการศึกษาพิเศษคือ การศึกษาที่เรียกว่าเป็นการเรียนทางด้านวิชาชีพเป็นสำคัญ โครงการการศึกษาฉบับนี้จะเน้นการเรียนเพื่อความรู้เฉพาะอย่าง เพื่อให้มีความรู้ในระดับที่มีความชำนาญเฉพาะทาง (Sombon, 1991) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2453 ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งอาชีวศึกษาแห่งแรกคือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒาราม แนวคิดทางด้านการอาชีวศึกษาของชาติได้ปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดในแผนการศึกษาชาติปี พ.ศ. 2475 ซึ่งมีการกำหนดให้การอาชีวศึกษาในความหมายของคำว่า “วิสามัญศึกษา” ซึ่งเป็นการศึกษาวิชาชีพที่จัดให้เหมาะสมกับลักษณะท้องถิ่นและภูมิประเทศ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลของประเทศไทยได้มีการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของชาติมาตามลำดับ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2485 รัฐบาลได้มีการเปลี่ยนแปลงและภาระความรับผิดชอบของกองอาชีวศึกษา ยกฐานะขึ้นเป็นกรมอาชีวศึกษา ถือได้ว่าประเทศไทยเริ่มมีการตื่นตัวอย่างเต็มที่ในการจัดการอาชีวศึกษาของชาติมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 (Mongkonvanich, 2018) กรมอาชีวศึกษาได้เริ่มมองเห็นความสำคัญของการเรียนในระบบทวิภาคีของสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อให้สถาบันสามารถผลิตคนได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย สถานศึกษาหลายแห่งได้ทำสัญญากับโรงงานและหน่วยงานทางราชการ

ต่าง ๆ เพื่อส่งนักเรียนนักศึกษาไปฝึกงานและมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงตามทฤษฎีที่ได้เรียนมาซึ่งถือว่าเป็นเปลี่ยนแปลงที่สำคัญด้านอาชีวศึกษาและเป็นจุดเริ่มต้นของ “ระบบทวิภาคี” (Dual System)

### เป้าหมายและการจัดการอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาเป็นการยกระดับการศึกษาริวิชาชีพให้สูงขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎี อันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของระบบการศึกษาคือ ต้องการให้คนมีชีวิตที่ดี (Good Life) และสามารถเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ได้ตลอดชีพ เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งโดยเฉพาะมนุษย์ที่ต้องทำงานเพื่อแลกกับปัจจัยการดำรงชีพ และอาชีวศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา มีปรัชญาของการผลิตกำลังคนในระดับกลางเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาตลาดแรงงาน โครงสร้างของหลักสูตรอาชีวศึกษา คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) ที่มุ่งให้คนเป็นพลเมืองดี มีทักษะชีวิตในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคม และทักษะอาชีพที่ปรากฏอยู่ในสาขาวิชาเอก (Major) ในทั้งระบบการศึกษามีปรัชญาที่มี จุดเน้นที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. การจัดการศึกษาในระดับประถมและมัธยม มุ่งสร้างให้คนเป็นพลเมืองดีของสังคม ในโครงสร้างหลักสูตรจึงเน้นวิชาการศึกษาทั่วไป นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษาต้องสามารถประกอบอาชีพได้ ในโครงสร้างหลักสูตรจึงปรากฏอีกด้านของหลักสูตรคือเรียนวิชาชีพ

2. การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษารองรับผู้เรียนที่มีความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ โดยมุ่งผลิตกำลังคนเพื่อตอบสนองต่อตลาดแรงงาน ผู้เรียนจึงต้องอยู่ในโครงสร้างของหลักสูตร 2 ประเภทคือ วิชาการศึกษาทั่วไป และวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทั้งทักษะชีวิตและทักษะอาชีพไปพร้อมกัน

3. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีปรัชญาเพื่อผลิตกำลังคนในการประกอบวิชาชีพขั้นสูง และสร้างคนไปเป็นผู้นำทางสังคม หลักสูตรอุดมศึกษาจึงมี 2 ประเภทคือ

- 3.1 หลักสูตรที่เน้นวิชาชีพเฉพาะทางซึ่งเป็นวิชาชีพขั้นสูง (Professional Science) เช่น สาขาวิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ นิติศาสตร์

- 3.2 หลักสูตรที่เน้นความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เช่น สาขาศิลปศาสตร์ ผู้เรียนจะไม่มีภาพทางอาชีพที่ชัดเจนเหมือนผู้เรียนในสาขาวิชาชีพขั้นสูง เมื่อสำเร็จการศึกษาต้องใช้ความคิดในการสร้างงาน สร้างอาชีพ ด้วยความรู้และสติปัญญา (Sutthinarakorn & Abdulsata, 2018)

### คุณค่าของอาชีวศึกษา

คุณค่าของการอาชีวศึกษาที่สำคัญคือผลได้ที่เกิดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ (Economic benefits) และสังคม (Social benefits) ซึ่งมีความหมายต่อมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการมีงานทำและการมีชีวิตที่ดี (Cedefop, 2011 cited in Sutthinarakorn & Abdulsata, 2018)

1. มูลค่าทางเศรษฐกิจเกิดจากการเพิ่มโอกาสของอัตราการมีงานทำ ลดอัตราการว่างงานและการเคลื่อนย้ายแรงงาน ช่วยลดช่องว่างของ แรงงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด และช่องว่างระหว่างผู้ประกอบการและแรงงานในพื้นที่ รวมทั้งปัจจัยบวกที่เกิดจากประสิทธิภาพของการ ผลิตที่เป็นผลมาจากนวัตกรรมใหม่ ๆ

2. มูลค่าทางสังคมเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลและสังคม โดยผลบวก ที่เกิดกับการพัฒนาระดับบุคคลให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข บุคคลเกิดความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน สร้างแรงจูงใจให้บุคคลเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทำให้คนในสังคมรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การเสพยาเสพติด เป็นต้น และมีผลดีกับสุขภาพของบุคคล นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดี ให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมคือสร้างสำนึกความช่วยเหลือเพื่อลดปัญหา อาชญากรรมสังคมจะเกิดเสถียรภาพและความผาสุก โดย (Cedefop, 2011 cited in Sutthinarakorn & Abdulsata, 2018) ได้อธิบายผลที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจและสังคมมี 3 ระดับคือ

1. ระดับจุลภาค (Micro level) คือ ประโยชน์ที่ได้ในระดับบุคคล เช่น การมีรายได้เลี้ยงชีวิตของตนเองและครอบครัว การมีสถานะในสังคม มีแรงจูงใจ และสร้างความพึงพอใจในอาชีพ เป็นต้น

2. ระดับกลาง (Meso level) คือ ประโยชน์ที่ได้ในระดับกลุ่ม บุคคล องค์กร หรือสถานประกอบการ เช่น การเพิ่มขีดความสามารถด้านการทำงานของพนักงานส่งผลให้เกิดประสิทธิผลโดยรวมที่ดีให้กับองค์กร เป็นต้น

3. ระดับมหภาค (Macro level) คือ ประโยชน์ที่ได้ในระดับสังคมโดยรวม หมายถึงรวมถึงการเติบโตด้านเศรษฐกิจในระดับประเทศ ประชาชน อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่าการอาชีวศึกษาจะเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการพัฒนาประเทศเพื่อที่จะให้ผู้คนในรัฐชาติสามารถประกอบอาชีพได้และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้ รวมทั้งการพัฒนาประเทศชาติโดยภาพรวมแล้วการอาชีวศึกษาจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับความสนใจกับผู้เรียน ความรู้ทางการอาชีวศึกษาจะต้องมีลักษณะที่เรียกว่าความรู้ขั้นต้น ความรู้ชั้นกลาง และความรู้ขั้นสูง ซึ่งความรู้เหล่านี้จะต้องสามารถผลิตกำลังคน (Man Power) เพื่อการพัฒนาฐานรากของเศรษฐกิจที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคตด้วย

## ระเบียบวิธีวิจัย

1. ค้นคว้ารวบรวมและจัดหมวดหมู่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยซึ่งมีทั้งเอกสารขั้นต้น (Primary Source) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Source) ซึ่งได้แก่ เอกสารทางราชการ หนังสือและบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทยและของประเทศเยอรมนี

2. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ตีความโดยอิงระเบียบการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (Sombon, 2001) และเรียบเรียงเขียนออกมาเชิงพรรณนา (Descriptive Method)

3. นำเสนอรายงานการวิจัยเป็นแบบพรรณนาความ (Description)

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านอาชีวศึกษาของทั้งสองประเทศเป็นหลัก จำนวน 20 ฉบับ

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้ระยะเวลาศึกษาเอกสารในปี พ.ศ. 2562 ทั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสารทั้งที่เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลพื้นฐาน

## การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้จะมีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย การบรรยายข้อมูลจะเน้นเนื้อหาตามที่ปรากฏ ไม่เน้นการตีความหรือการหาความหมายที่ซ่อนไว้เบื้องหลัง ทั้งที่ผู้วิจัยไม่มีอคติหรือใส่ความคิดความรู้สึกของตนเองเข้าไป (Mayring P., 2001; Williamson, T., & Long, A. F, 2005) ผู้วิจัยมีขั้นตอนวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1. ตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อคัดเลือกเอกสารและหัวข้อ (Topics) ที่จะทำการวิเคราะห์
2. วางเค้าโครงข้อมูลและข้อความรู้ ที่จะถูกนำมาวิเคราะห์และแบ่งไว้เป็นประเภท
3. วิเคราะห์ข้อมูลตามบริบท (Contexts) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์
4. วิเคราะห์เนื้อหาโดยทำตามเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสาร (Manifest Content) เอกสารข้อมูลมากกว่าการวิเคราะห์เนื้อหาที่ซ่อนเร้น (Latent Content)
5. สรุปเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบเชิงพรรณนา (Description)

## ผลการศึกษา

งานวิจัยนี้จะนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพโดยฉายภาพความเหมือนและความแตกต่างใน 4 ด้านดังนี้

1. ด้านนโยบายและจุดมุ่งหมาย
2. ด้านการบริหารจัดการ
3. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
4. ด้านสภาพปัจจุบัน

ซึ่งแต่ละด้านมีความเหมือนและความแตกต่างกันดังนี้

1. ด้านนโยบายและจุดมุ่งหมาย

- 1.1 ความเหมือนในประเด็นดังนี้

1.1.1 ทั้งสองประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ทักษะและความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพของผู้เรียนในอนาคต

1.1.2 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต

1.1.3 ทั้งสองประเทศมุ่งเน้นการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.1.4 มุ่งเน้นการผลิตผู้เรียนเพื่อสนองความต้องการของการตลาดแรงงานในประเทศเป็นส่วนใหญ่

1.1.5 ทั้งสองประเทศมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพที่ชัดเจนซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของคุณภาพของผู้เรียน

## 1.2 ความแตกต่างในประเด็นดังนี้

1.2.1 นโยบายของประเทศไทยมาจากความต้องการของรัฐบาลเพื่อปลูกฝังทัศนคติและทักษะขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพแต่ประเทศเยอรมนีมาจากความต้องการของประชาชนเป็นหลัก

1.2.2 ประเทศไทยมีแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษาจะช่วยลดปัญหาการว่างงานได้ ส่วนประเทศเยอรมนีมีแนวคิดว่าการเตรียมพร้อมที่จะประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาจะทำให้เศรษฐกิจของชาติเจริญก้าวหน้าและมั่นคงยิ่งขึ้น

1.2.3 ประเทศไทยถือเป็นเพียงนโยบายหนึ่งของการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ประเทศเยอรมนีถือว่าเป็นนโยบายหลัก

1.2.4 ประเทศไทยมุ่งให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานในระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเกษตรกรรมมากกว่าอุตสาหกรรม แต่ประเทศเยอรมนีมุ่งให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานในระบบเศรษฐกิจที่มุ่งการอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่

1.2.5 เกณฑ์มาตรฐานทางวิชาชีพของประเทศเยอรมนีสูงกว่าประเทศไทย

## 2. ด้านการบริหารการจัดการ

### 2.1 ความเหมือนในประเด็นดังนี้

2.2.1 ทั้งสองประเทศต่างมีการบริหารการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับระบบการบริหารประเทศ

2.2.2 ทั้งสองประเทศมีหน่วยงานรัฐบาลกลางหรือหน่วยงานในส่วนกลางมีอำนาจในการกำหนดนโยบายหลัก

### 2.2 ความแตกต่างในประเด็นดังนี้

2.2.1 ประเทศไทยอำนาจการบริหารรวมอยู่ที่ส่วนกลาง แต่ประเทศเยอรมนีอำนาจการบริหารกระจายไปตามมลรัฐต่าง ๆ

2.2.2 ประเทศไทยส่วนกลางมีอำนาจเต็มที่และเบ็ดเสร็จในการควบคุมทั้งนโยบายหลักระดับชาติและระดับท้องถิ่นส่วนประเทศเยอรมนีรัฐบาลกลางมีอำนาจควบคุมเฉพาะนโยบายหลักระดับชาติ ส่วนมลรัฐจะเป็นผู้ควบคุมนโยบายระดับท้องถิ่น

2.2.3 อำนาจการตัดสินใจของประเทศไทยในการดำเนินนโยบายและการจัดหลักสูตรขึ้นอยู่กับหน่วยงานของรัฐบาลที่อยู่ในส่วนกลาง ในขณะที่ประเทศเยอรมนีนั้นอำนาจการตัดสินใจขึ้นอยู่กับหน่วยงานจากภาคเอกชนซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรม

## 3. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

### 3.1 ความเหมือนในประเด็นดังนี้

3.1.1 ทั้งสองประเทศมีเนื้อหาหลักสูตรที่ปลูกฝังค่านิยมในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสาขาที่เรียนมา

3.1.2 ทั้งสองประเทศมีเนื้อหาของหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3.1.3 ทั้งสองประเทศมีหลักสูตรที่เน้นภาคปฏิบัติโดยกำหนดให้มีการปฏิบัติตามสาขาวิชาที่เรียน

3.1.4 ทั้งสองประเทศมีการใช้ “ระบบทวิภาคี” ในการจัดทำหลักสูตรและแบ่งสัดส่วนเนื้อหาและการปฏิบัติที่เหมาะสม

3.1.5 ทั้งสองประเทศมีทั้งหลักสูตรวิชาชีพทั่วไปและมีหลักสูตรวิชาชีพขั้นสูงเพื่อการประกอบอาชีพของผู้เรียน

3.1.6 ทั้งสองประเทศมีการกำหนดให้หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานภายในประเทศ

3.1.7 ทั้งสองประเทศมีทั้งหลักสูตรระยะสั้น ระยะยาวและหลักสูตรวิชาชีพพิเศษ

3.1.8 ทั้งสองประเทศมีทั้งหลักสูตรในระบบโรงเรียนและระบบนอกระบบโรงเรียน

3.1.9 ทั้งสองประเทศเน้นหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการของตลาดแรงงานได้

3.1.10 ทั้งสองประเทศเน้นหลักสูตรแบบเนื้อหาสู่การปฏิบัติ (Theories to Action)

### 3.2 ความแตกต่างในประเด็นดังต่อไปนี้

3.2.1 ประเทศไทยมีจำนวนหลักสูตรให้เลือกน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน แต่ประเทศเยอรมนีมีจำนวนหลักสูตรจำนวนมากและหลายสาขาวิชาทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกได้ตามความต้องการและความถนัด

3.2.2 ประเทศไทยมีเนื้อหาในหลักสูตรที่ขาดความชัดเจนในการปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสมและความมีมารยาทในวิชาชีพ ส่วนประเทศเยอรมนีมีเนื้อหาหลักสูตรมีความชัดเจนในเรื่องของการปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสมในวิชาชีพ

3.2.3 ประเทศไทยมุ่งเน้นทฤษฎีมากกว่าการลงมือปฏิบัติ แต่ประเทศเยอรมนีมุ่งให้ความรู้ด้านเทคนิคการทำงานเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญมากกว่าการท่องจำทฤษฎี

3.2.4 ประเทศไทยให้ “การฝึกหัดงาน” ซึ่งเป็นสาระของหลักสูตร ค่อนข้างน้อย แต่ประเทศเยอรมนีมุ่งให้ “การฝึกหัดงาน” คือสาระสำคัญของหลักสูตร

3.2.5 ประเทศไทยมีการใช้ “ระบบทวิภาคี” ในบางสถาบัน แต่ยังไม่ครบถ้วนแต่ประเทศเยอรมนีถือว่า “ระบบทวิภาคี” เป็นจุดเด่นของการอาชีวศึกษา

3.2.6 ประเทศไทยมีหลักสูตรวิชาชีพทั่วไปมากกว่าวิชาชีพขั้นสูง ส่วนประเทศเยอรมนีจะมีหลักสูตรวิชาชีพขั้นสูงมากกว่าวิชาชีพทั่วไป

3.2.7 หลักสูตรของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานที่เน้นภาคเกษตรกรรม แต่ประเทศเยอรมนีจะสอดคล้องกับตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่

3.2.8 ประเทศไทยมีการกำหนดสมรรถนะด้านวิชาชีพของผู้เรียนแบบยืดหยุ่น ส่วนประเทศเยอรมนีจะกำหนดสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนภายหลังจบหลักสูตรได้

3.2.9 หลักสูตรนอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยนิยมจัดตาม “ศูนย์ฝึกวิชาชีพ” แต่ประเทศเยอรมนีจะจัดขึ้นในสถานประกอบการหรือในโรงงานอุตสาหกรรม

3.2.10. หลักสูตรของประเทศไทยขาดความยืดหยุ่นแต่หลักสูตรของประเทศเยอรมนีมีความยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแผนการเรียนได้ตามความสนใจได้หากเรียนไปได้ระยะหนึ่งที่ไม่ตรงตามความถนัด

3.2.11 ประเทศเยอรมนีเนื้อหาของหลักสูตรเกี่ยวกับการฝึกงานภายใต้กรอบของกฎหมายว่าด้วยการฝึกวิชาชีพ

#### 4. ด้านสภาพการณ์ปัจจุบัน

##### 4.1 ด้านผู้เรียนและความแตกต่างในประเด็นดังนี้

###### 4.1.1 ความเหมือนในประเด็นดังนี้

- 1) ทั้งสองประเทศเน้นลักษณะการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญ (Child center)
- 2) ทั้งสองประเทศผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทั้งความสามารถ การฝึกทักษะทั้ง

การทำงานเป็นทีมและความรับผิดชอบส่วนบุคคล

###### 4.1.2. ความแตกต่างในประเด็นดังนี้

- 1) ผู้เรียนของประเทศไทยยังขาดความเป็นเอกภาพในการแข่งขันแต่ผู้เรียนของประเทศเยอรมนีมีความเป็นเอกภาพในการแข่งขัน
- 2) ผู้เรียนของประเทศไทยยังมีจำนวนมากที่ขาดความรู้ความสามารถในการผลิตที่มีคุณภาพ แต่ผู้เรียนของประเทศเยอรมนีมีความสามารถในการผลิตที่มีคุณภาพ
- 3) ผู้เรียนของประเทศไทยมีทักษะเชิงการปฏิรูปประสมประสาน (Integration) ค่อนข้างน้อย ส่วนผู้เรียนของประเทศเยอรมนีมีทักษะปฏิรูปประสมประสานและมีทักษะการตัดสินใจทำงานมากกว่า
- 4) ผู้เรียนของประเทศไทยต้องได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ส่วนผู้เรียนประเทศเยอรมนีมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

##### 4.2 ด้านผู้สอน

###### 4.2.1 ความเหมือนในประเด็นดังนี้

- 1) ครูผู้สอนของทั้งสองประเทศเป็นข้าราชการทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน
- 2) ครูผู้สอนของทั้งสองประเทศมีความรู้ทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ส่งผลในการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน
- 3) ครูผู้สอนของทั้งสองประเทศมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

###### 4.2.2 ความแตกต่างในประเด็นดังนี้

- 1) ครูผู้สอนของประเทศไทยได้รับอัตราเงินเดือนและอัตราค่าจ้างอื่น ๆ ต่ำกว่าประเทศเยอรมนี
- 2) ครูผู้สอนส่วนมากของประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญด้านทฤษฎีมากกว่าด้านปฏิบัติ ส่วนครูผู้สอนของประเทศเยอรมนีนั้นมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านทฤษฎีการปฏิบัติ
- 3) ครูผู้สอนของไทยมักขาดความชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศ แต่ครูของประเทศเยอรมนีมีความชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา
- 4) ครูผู้สอนของประเทศไทยยังมีความยากลำบากการปรับตัวกับสถานการณ์ข้อความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ส่วนครูผู้สอนของประเทศเยอรมนีค่อนข้างมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5) ครูผู้สอนของประเทศไทยยังมีบางส่วนที่มีความรู้ต่ำกว่าในเกณฑ์มาตรฐานทางด้านวิชาชีพ ในขณะที่ประเทศเยอรมนีครูผู้สอนจะมีความรู้เทียบเท่ากับเกณฑ์มาตรฐาน
- 6) ครูผู้สอนของประเทศไทยมีบางส่วนที่ไม่มีความชำนาญในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการสอนภาคปฏิบัติและไม่ตรงกับสมรรถนะของตนเอง แต่ครูผู้สอนของประเทศเยอรมนี

มีความชำนาญในการใช้เครื่องมือในการฝึกปฏิบัติเพื่อถ่ายทอดต่อผู้เรียน

7) ครูผู้สอนของประเทศไทยมีชั่วโมงการสอนมากและต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นด้วยจึงมีเวลาในการพัฒนาตัวเองค่อนข้างน้อย แต่ครูผู้สอนของประเทศเยอรมนีมีชั่วโมงการสอนตามความเหมาะสมและความต้องการของครูผู้สอนเอง เพราะมีกฎหมายควบคุม จึงมีเวลาเพียงพอสำหรับการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิจัยและการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

#### 4.3 ด้านสถานศึกษา

##### 4.3.1 ความเหมือนในประเด็นดังนี้

1) มีทั้งสถานศึกษาที่สอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการเพื่อสอนและฝึกภาคปฏิบัติ

2) ทั้งสองประเทศจะมีเอกสารหลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้เรียน

3) ทั้งสองประเทศมีอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติที่ตรงตามสาขาของผู้เรียน

4) มีการเชิญผู้ประกอบการและเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมมาเป็นวิทยากรในสถานศึกษา

5) ทั้งสองประเทศมีบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ทางด้านวิชาชีพอยู่ในสถานศึกษา

##### 4.3.2 ความแตกต่างในประเด็นดังนี้

1) สถานฝึกงานของผู้เรียนในประเทศไทยมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน แต่สถานฝึกงานของประเทศเยอรมนีมีจำนวนเพียงพอและสอดคล้องกับการฝึกงานของผู้เรียน

2) สถานศึกษาของไทยมีเอกสาร หลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียนและขาดการประชาสัมพันธ์การใช้คู่มือต่าง ๆ ส่วนสถานศึกษาในประเทศเยอรมนีส่วนมากจะมีเอกสาร หลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ เพียงพอกับจำนวนสาขาวิชาที่เปิดทำการสอน

3) สถานศึกษาของประเทศไทยมีจำนวนมากที่ยังขาดอุปกรณ์การฝึกงานที่ทันสมัย แต่ประเทศเยอรมนีมีอุปกรณ์การฝึกงานที่ทันสมัยให้กับผู้เรียน

4) สถานศึกษาของประเทศไทยมีการเชิญเจ้าของสถานประกอบการมาเป็นวิทยากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ค่อนข้างน้อย แต่ประเทศเยอรมนีให้ความสำคัญในการเชิญเจ้าของสถานประกอบการมาเป็นวิทยากรเพื่อเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

5) ประเทศไทยยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพโดยตรง แต่ประเทศเยอรมนีมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพโดยตรงเป็นจำนวนมาก

## อภิปรายผล

1. ด้านนโยบายและจุดมุ่งหมาย นโยบายและจุดมุ่งหมายของทั้งสองประเทศมีที่มาต่างกันจึงทำให้รัฐบาลของทั้งสองประเทศให้ความสำคัญกับนโยบายไม่เหมือนกันในประเทศไทยมีนโยบายมาจากรัฐเป็นหลัก ในขณะที่นโยบายของประเทศเยอรมนีเป็นนโยบายที่มาจากความต้องการของประชาชนและมีการผลักดันให้เป็นนโยบายระดับชาติ ถือเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจโดยรวม แต่ทั้งนี้ทั้งสองประเทศ

มีนโยบายและจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Cedefop, 2011 cited in Sutthinarakorn & Abdulsata, 2018) ที่ให้ความสำคัญที่เกิดจากการมีงานทำและการมีชีวิตที่ดีทางด้านเศรษฐกิจ การอาชีวศึกษาเกิดจากอัตราการมีงานทำ ลดการว่างงานและการเคลื่อนย้ายแรงงาน รวมทั้งช่วยลดช่องว่างของการทำงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ด้านการบริหารจัดการ การบริหารการอาชีวศึกษาต้องมีการบริหารให้สอดคล้องกับการบริหารประเทศ การที่ประเทศไทยบริหารประเทศแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้การบริหารการอาชีวศึกษาต้องเป็นการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางด้วยเช่นกัน การบริหารในลักษณะนี้มักจะเกิดความล่าช้าในการดำเนินการ เพราะมีความซับซ้อนในเรื่องของหน่วยงานและขั้นตอนของการดำเนินงานจึงทำให้ไม่สามารถบริหารงานได้ทันต่อเหตุการณ์ สภาพการณ์เช่นนี้นับได้ว่าเป็นการสวนทางกันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในสภาวะปัจจุบันทั้งนี้การบริหารสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาปีพุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553 มาตราที่ 41 ที่ให้ความสำคัญต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นด้วย (Ministry of Education, 2003) ปัญหาหลาย ๆ ประการที่เกิดขึ้นในการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทยมักจะมีสาเหตุมาจากการตัดสินใจแก้ปัญหาที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการบริหารการอาชีวศึกษาแบบกระจายอำนาจของประเทศเยอรมนีจึงมีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาวะทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมโลกที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา รัฐบาลมลรัฐมีอำนาจในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นภายในมลรัฐของตนได้ทันเหตุการณ์ทันเวลา (Watt, A. G., 1988) มีความรวดเร็วในการดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษา จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างมลรัฐและการแข่งขันก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การพัฒนาของการอาชีวศึกษาประเทศเยอรมนีในภาพรวม

3. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกันซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวางนโยบายและการบริหารจัดการที่มีความแตกต่างกันเพราะการจัดทำหลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายของการจัดการศึกษา ปัจจุบันหลักสูตรของประเทศเยอรมนีมีหลักสูตรวิชาชีพที่ได้รับรองมากกว่า 350 หลักสูตร (Thai Business Centre, 2014) แต่ทั้งนี้การจัดทำหลักสูตรของทั้งสองประเทศจะต้องมีการกำหนดเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปใช้สอนให้ผู้เรียนมีความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่นโยบายของรัฐบาลกำหนด หลักสูตรการเรียนในระบบทวิภาคีที่ทั้งสองประเทศกำหนดนั้นเป็นหลักสูตรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งสอดคล้องกับกองส่งเสริมการมีงาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน (Employ Promotion Division, Department of Employ, Ministry of Labor, 2018) และการอาชีวศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) ความสามารถในการแข่งขัน (Competiveness)
- 2) ความสามารถในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ (Productivity)
- 3) ทักษะประสมประสาน (Intermediate Skills) คือ ทักษะที่สามารถนำทักษะพื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้
- 4) คุณค่าและจริยธรรม (Value and Ethics) เป็นบุคคลที่มีระเบียบวินัยในการทำงาน มีมารยาทในวิชาชีพขยันอดทนและเห็นคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ
- 5) ความสามารถในการเรียนรู้ได้เอง (Learning How to Learn) (Jaijongkit, 1998) จะเห็นได้ว่าปัจจุบันทั้งสองประเทศมีผู้ที่สำเร็จจากสถาบันอาชีวศึกษาสามารถประกอบอาชีพมีจำนวนเพิ่มมาก

4. ด้านสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งสองประเทศให้ความสนใจในวิชาชีพที่มุ่งสู่การพัฒนาความเป็นทักษะแรงงานชั้นสูง (Skilled labors) เพื่อสอดคล้องกับสมรรถนะของแรงงานสากลที่ต้องมีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น (Somboon, 2019) ดังจะเห็นได้จากการเตรียมความพร้อมของเด็กไทยในลักษณะ 10 ประการของข้อที่ 1 คือการใช้และบูรณาการเทคโนโลยีที่มากขึ้น (Employ Promotion Division, Department of Employ, Ministry of Labor, 2018) นอกจากนี้การอาชีวศึกษาของทั้งสองประเทศยังได้มีความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้นทั้งในประเทศทางแถบยุโรปและประเทศทางแถบเอเชีย

## ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านนโยบายและจุดมุ่งหมาย ควรให้ท้องถิ่นมีส่วนกำหนดนโยบายในระดับท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนและสถานศึกษารวมทั้งความต้องการของตลาดแรงงานภายในท้องถิ่น เช่น ในระดับจังหวัดและอำเภอ ซึ่งจะทำให้เกิดความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้นและอาจเป็นนโยบายที่สามารถลดปัญหาการว่างงานหรือการตกงานภายในท้องถิ่นได้ในระดับหนึ่ง โดยที่หน่วยงานของรัฐบาลในส่วนกลางทำหน้าที่ดูแลเฉพาะนโยบายหลักของรัฐบาล

2. ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการกระจายอำนาจในการบริหารไปสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น ท้องถิ่นสามารถตัดสินใจและดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาทั่วประเทศในอนาคต

3. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนสอน ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมัยและเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ข้อความรู้ทางด้านอาชีพ ในปัจจุบัน หรืออาจมีการปรับปรุงและพัฒนาบางหลักสูตรที่ยังคงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานภายในท้องถิ่น หรือภายในประเทศ โดยเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่เป็นภาคปฏิบัติจริงให้มากขึ้นมีการขยายพื้นที่ในการใช้หลักสูตร “ระบบทวิภาคี” ให้กว้างขวางออกไปเพื่อให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาที่จบหลักสูตรจะได้เป็นคนมีคุณภาพ (Qualified Person) เป็นที่ยอมรับของเจ้าของโรงงาน เจ้าของสถานประกอบการ หรือเจ้าของกิจการทั่วไปมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทางเทคโนโลยีที่กำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เนื้อหาสาระของหลักสูตรควรมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำมาใช้พัฒนาตนเองและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีใหม่ได้โดยง่าย นอกจากนี้หลักสูตรต้องเน้นการฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านสถานการณ์ปัจจุบัน ควรมีการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปในลักษณะวิชาชีพเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติที่ยั่งยืนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงแปลงของสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยถึงแนวโน้มของ “ระบบทวิภาคี” ของทั้งสองประเทศ
2. ควรทำการศึกษาในขอบข่าย “ประเด็นการศึกษาตลอดชีวิตมุมมองด้านการจัดการอาชีวศึกษา”
3. ควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่อง “สภาพความต้องการทางด้านอาชีพของผู้พิการ”
4. ควรทำการศึกษาเรื่อง “ปริณิณผลข้อความรู้ทางด้านอาชีวศึกษากับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์”

## เอกสารอ้างอิง

- กองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (2559). **เส้นทางการศึกษาสู่อาชีพ**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์)
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2561). **การบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2562). **วาทกรรมการศึกษาไทย รวมข้อคิดและข้อวิจารณ์การศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2534). **อิทธิพลทางการศึกษาของต่างประเทศที่มีต่อโครงการศึกษาไทย (พ.ศ. 2441-2460)**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ. (2541). **รายงานวิจัยเอกสาร การปฏิรูปอาชีวศึกษาของต่างประเทศ: สาธารณรัฐสิงคโปร์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศูนย์ข้อมูลธุรกิจข้อมูลเยอรมนี. (2557). **สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบอร์ลิน**. [Online]. Available: <http://www.thaibizgermany.com/de/vocational/>. [2562, ตุลาคม 15].
- วรรณดี สุทธิธารกร และภาวเรศ อับดุลสตา. (2561). **การพัฒนาอาชีวศึกษาให้เป็นคำตอบของการพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

## References

- Cedefop. (2011). **The Benefits of Vocational Education and Training**. Research Paper No.10. Luxembourg: Publication Office of the European Union.
- Watt, A. G. (1988). **Careers Guidance: An International Perspective**. [Online]. Available: [http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/13882/Documento\\_completo.pdf?sequence=1](http://sedici.unlp.edu.ar/bitstream/handle/10915/13882/Documento_completo.pdf?sequence=1). [December 2019, 20].
- Mayring, P. (2001). **Qualitative content analysis**. *Forum Qualitative Social Research*, 1 (2): [Online]. Available: <http://qualitative-research.net/fqs/fqs-e/2-00inhalt-e.htm>. [2019, September 10].
- Williamson, T., & Long A. F. (2005). Qualitative Data Analysis Using Data Display. *Nurse Researcher*, 12 (3): 7-19.

## Translated Thai References

- Employ Promotion Division, Department of Employ, Ministry of Labor. (2016). **Road to Vocational Career**. Bangkok: n.p. (no publisher). (in Thai)
- Jaijongkit, B. (1998). **Research Report on Vocational Education Reform: Singapore**. Bangkok: Office of the National Education Commission. (in Thai)
- Ministry of Education. (2003). **National Education Act B.E. 2542**. Bangkok. Printing Organization for the Delivery of Goods and Parcels (ETO) Press. (in Thai)
- Mongkonvanich, J. (2018). **Administration of Dual Education System**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Somboon, T. (1991). **The Influence of The Foreign Education on the Thai National Education Schemes (B.E. 2441-2464)**. Unpublished master's thesis. Department of Foundation of Education. Chulalongkorn University. (in Thai)
- Somboon, T. (2001). **Comparative and International Education**. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (in Thai)
- Somboon, T. (2019). **Thai Education Discourse: Idea and Critique**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Sutthinarakorn, W., & Abdulsata, P. (2018). **Vocational Education for the Country Development**. Bangkok. Siamparithat Press. (in Thai)
- Thai Business Centre. (2014). **Thai Royal Embassy Berlin: The Federal Republic of Germany**. [Online]. Available: <http://thaibizgermany.com/de/vocation/>. [October 2019, 15] (in Thai)

## คณะผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย สมบูรณ์

ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

e-mail: Thongchai.s@rumail.ru.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร. อรุณช ลิ้มศิริ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

e-mail: ornuch.l@rumail.ru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปราบใหญ่

ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่องและอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

e-mail: suebpong@ru.ac.th

